

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., 1/2 an
6 cor., 1/4 an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 fr., 1/2
an 9 fr., 1/4 an
4 fr. 50 cm.

Foaie apare în fie care
Sămbătă.

Unirea

Inserțiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

Tot ce privește foaia,
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirea”
în
Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XV.

Blaj 7 Octomvrie 1905.

Numărul 40.

Cătră P. T. Cetitori!

Apropiindu-să sfârșitul anului venim a rugă cu toată onoarea pe On. nostri abonenti, cari să află în restanță cu abonamentul, de pe anii trecuți, cât și de pe anul acesta, — să binevoiască a ni-l trimite fără amânare, pentruca foaia să-și acopere spesele sale cu tipărirea și edarea ei.

Administrațiunea.**Cassandra.**

(=) Ludovic Mocsáry, distinsul politician magiar, fostul president al partidului kossuthist și-a deschis iarăș glasul lui înțelept și cuminte în vremurile aceste de neîntreruptă criză. N'a mai glăsuț prin gazete ca mai înainte; spiritul șovinist al gazetăriei moderne, spiritul naționalismului ieftin și de reclamă și-a închis coloanele pentru glasul bătrânului prooroc, a cărui frază nu e așa de înfrumșețată, nu încunjură adevărul, ci îl spune cinstit și convingător în toată nuditatea. A recurs la o broșură volantă, în care se ocupă în deosebi de limba de

comandă și de chestia naționalităților.

Confrații dela „Drapelul” observă cu multă dreptate, că în curând acest luminat politician nu va mai putea recurge nici la această modalitate de a-și respândi ideile, căci după-cum s'au închis rând pe rând coloanele tuturor jurnalelor ungurești, azi-mâne nu va mai găsi o singură tipografie ungurească, care să-i scoată măcar broșuri volante.

Reproducem un pasaj plin de amărăciune din broșura acestui glas care strigă în pustie:

„Sunt aproape cincizeci de ani de când, după puterile mele slabe, fac propagandă principiilor ce le profesz în cestiă naționalităților, prin broșuri, articole de ziare, câteva cărți și prin discursuri parlamentare și fără a fi modest, pot zice, că acele principii nu sunt cu totul necunoscute, căci din când în când tot se face amintire de ele. Scurtul resumat al părerilor mele este, că în toate referențele vieții publice și sociale, nici odată nu e permis a păcătui împotriva justiției. Vorbind mai în detail, *trebuie să dăm limbilor naționalităților în viața publică, în birourile oficiale toată latitudinea, prin care nu se stingherește mersul regulat al regimului public. Trebuie să îngăduim teren liber, pentruca ori cine să ajungă prin limba sa la izvoarele culturale. Magiarizarea generală este o utopie, pe care gonindu-o zadarnic, ne punem în risc intereselor cele mai importante ale statului.*

„Cam acestea erau părerile, cari s'au cristalizat sub sistemul absolutist, din dis-

pozițiile pe cât de calme, pe atât de elevate, ce erau atunci în vigoare și cari s'au concretizat în legea naționalităților dela 1868. Modestul meu instrument a scârțait și el în orchestra aceea, în care un baron Iosif Eötvös și un Francisc Deak cântau prima vioară.

„Dispozițiile dela 1868, vai, n'au ținut mult. Alătura de buruiana îngâmării și grandomaniei, ce a prins să crească pe la începutul erei dualiste și-a ridicat capul din ce în ce mai mult șovinismul, iar legea naționalităților a devenit cu încetul o lege pe hârtie. Au început apoi să se înființeze societăți așa numite culturale, în cari se manifesta în mod pregnant idea magiarizării generale. În potruva acestora, dupăce mai înainte combătusăm pe față legea lui Trefort despre instrucția primară, m'am pronunțat în două broșuri mai mari, iar la 1886 am luat cuvântul în cameră. Urmarea a fost, că desavuat de însuși partidul meu, am eșit din sinul lui, iar presa întregă, cum se zice, m'a tărît prin toate noroaiile (levert a sârğa földig). M'am recules eu, cum m'am recules, și în două lucrări independente mi-am dat din nou expresiune părerilor mele neschimbate. Am isbutit din când în când a mă pronunța și prin ziare, chiar și anul trecut, când am combătut proiectul lui Berzeviczy despre instrucția primară, însă cu durere trebuie să constat, că acum în timpul cel mai recent, când din incidentul organizării rezistenței naționale cestiunea naționalităților s'a impus din nou în toată gravitatea ei scurtă, spre gloria mai mare a libertății de presă, am fost expluzat din ziaristică.”

Glasul îndurerat al bătrânului politician, dacă este luat în batjocură de chiar conaționalii lui („Bud. Hirl.” d. e. îl numește: Don

FEUILLETON.**Expoziția „Asociațiunii”.**

(Continuare și fine.)

Secția bisericii gr.-or. aranjată cu pricepere și bun gust de asesorul consistorial Dr. Miron E. Cristea, s'a prezentat în haină mai lustruită, căci s'a expus vederii publice în deosebi din centrul mitropoliei tot ce are această biserică mai vrednic de văzut ca valoare și artă. ceea-ce și era mai ușor decât pentru biserică gr.-cat., așa ce cele done camere, mult mai mici decât cele destinate bisericii gr.-cat., erau așa zicând arhipline de diferite obiecte.

S'au putut vedea aici împodobind păreții de jur-împrejur toate tablourile frumoase dela reședința mitropolitană și dela Seminar și reprezentând arhieriei acestei biserici, până la actualul mitropolit, asessori consistoriali, protopopi, profesori, mecenai ca Gozsdn și Andronic, apoi arhieriei și bisericieni din celelalte eparhii. Pe lângă

acestea erau expuse părți din mobilierul într'aurit, merit pentru noua catedrală mitropolitană: strane pentru asessorii consistoriali, tetrapodul pulturilor cântăreților și arpile ușei împărătești, icoane sfinte, prapori, odăjdii, epitafe, vase sacre, cărți arhieriești, cruci, evangeliu, etc. cari toate ridicau mult lustrul acestei secțiuni. Amintesc în deosebi din acestea o sfită dela 1748. dăruită acestei biserici de împărăteasa Rusiei Elisabeta Petrovna și împodobită cu diamante și pietrii scumpe; omoforul lucrat în fir de aur; bedernițele și epitrafirul cu cei 12 apostoli dela mitropolie; epitafele în fir de aur din Sibiu și Alba-Iulia; număratoarele potire dela cele mai primitive de lemn până la cele de argint și de aur; tot asemenea număratoarele cruci, între cari crucile cu pietrii scumpe și de mare valoare artistică dela mitropolie, dela bisericile parohiale din Sibiu, dela sf. Adormire din Brașov, Alba-Iulia, etc.; evangeliile în legătură de artă din Sibiu, Brașov și alte locuri.

Numărate erau fotografiile expuse pe mese lungi, reprezentând zidirile mai însemnate ale bisericii gr.-or. din toate ținuturile ei: bisericile catedrale din Sibiu, Arad, Caransebeș, Oradea-mare; reședințele

arhierieilor; seminarele; biserici parohiale și școale, între cari multe adevărate palate, cu cari cu drept cuvânt se poate mândri biserică gr.-or., ca cele dela Brașov, Seliște, Rășinari, Gurariului, Sebeșul-săsesc, Orăștie, Lipova etc. În deosebi interesante eran bisericile împrejmuite de grupuri mari de popor în portul seu pitoresc, având în frunte preoți în odăjdii sfinte.

Deosebită grijă s'a purtat de alimentarea și potențarea cultului mitropolitului Șaguna, expunându-se pe lângă bustul lui de marmoră, număratoarele relicvii rămase dela el: scaunul seu arhieresc, mătaniile lui, manuscrise și însemnări, corespondențe, între cari done scrisori, dela Kossuth și baronul Ios. Eötvös, epistole adresate de Șaguna, protopopului Meletie Drăghici dela Timișoara, cărți, între cari o biblie coreasă pe margini pentru tipar de mâna lui, o descriere în limba germană a mișcărilor românilor din Munții-apuseni în 1848/9, dedicată de un anonim lui Șaguna, ș. a.

Din biblioteca arhidieceană s'an expus o mulțime de cărți vechi, unele foarte rari și chiar necunoscute bibliografiei române; mai multe antimise vechi, între cari cel mai vechiu antimis cu inscripție românească,

Chișot al cestiunei naționalităților) trebuie să fie cu atât mai respectat de noi, în favorul cărora zădarnic încearcă să se ridice.

Și aceasta cu atât mai mult, cu cât Mocsáry nu poate fi invinuit nici chiar de cei ce își bat joc de el, că ar avea slăbiciune pentru naționalități. El e unghur neaș, își iubeste neamul fără îndoială mai puternic de cât „patrioții“ cari bat doba mare a reclamei. Părerile lui atât de favorabile naționalităților, sunt efluxul vederilor lui politice, vederile unui politician cinstit, care și-a petrecut viața întreagă în agitățile parlamentare și politice.

El înțelege pe deplin, că armonie și înțelegere reciprocă nu poate fi între națiunea dominantă și naționalități, câtă vreme tendințele de magiarizare sunt așa de vădite; el știe, că estinderea libertății cetățenești și politice nu numai că nu i-ar înstrăina de olaltă, ci iar lega tocmai mai strâns în deolaltă, la sinul țării-mume, care își revarsă asupra tuturor fiilor ei deopotrivă binecuvântările și năcazurile vieții.

Conducătorii vieții politice de astăzi nu vreau să audă și nu vreau să înțeleagă nimic. Lucrurile se încurcă din ce în ce mai rău și din ce în ce devine mai iluzorie o situație politică liniștită. Unde vom ajunge? Până când are se dureze criza aceasta, care amenință țara cu ruină economică desăvârșită?

Nu știm, deoarece nădejdi, cari ni-le creăm astăzi, mâne ni-se

spulberă și iarăș ne facem speranțe nouă, ca să ni-se risipească și aceste în pripă.

Asupra acestui chaos de tendințe șoviniste, cari se isbesc în capete, glasul profetic al lui Ludovic Mocsáry, se pierde cu totul. Bătrânul și înțeleptul politician nu poate fi ascultat în gălăgia patimilor deslănțuite de astăzi.

El e o apariție înălțătoare și induioșătoare în aceeaș vreme: Cassandra Troienilor, căreia Apollo îi dase darul profetiei, cu adausul fatal, ca nimeni să nu o creadă, și chiar oamenii ei să o ieie în răs.

Suplinirea budgetului cultului în Franța.

Știut este, că în Franța cei dela putere au șters budgetul cultelor. Acum să svoneste, că s'a început în Franța acțiunea catolicilor, carea are scopul de a-se îngriji în locul statului de lipsele cultului catolic. Ducele de Lege, conții Maille, Lascases, Sonis și Villarmois s'au pus în fruntea unei întreprinderi cu programul următoriu:

Un capital de 150 milioane frs, care să se adune din contribuiri benevole, va avea să servească spre înființarea societății din Londra „English Investments Corporation Limited“, carea iea asupra-și dreptul și datorința de-a pune deocamdată în fiește care an 35 milioane frs spre scopurile cultului catolic din Franța. Spre înmulțirea capitalului său societatea se va pune în legătură cu bănci și societăți de asigurare mari engleze și cu altele nefranceze. Ea punându-să sub controla de episcopi și avocați catolici va primi un consiliu administrativ,

carele se va compune în chipul următoriu: Sir Robert Herbert, fost secretar de stat pentru afacerile externe, Chamberlain, administratorul băncii comitale din Londra, Duff Miller ministru plenipotențiar, bancherii din Londra Knollys și Tomlin, Maurice Gallet bancher în Paris, și ducele de Luynes.

Vești izvorite din izvor privat spun, că acum se spedează circularele referitoare la întreprinderea aceasta. Foile catolice deocamdată păzesc tăcere în privința afacerii, dară n'ar surprinde de loc, dacă se vor dovedi de adevărate datele de mai la deal, scoase din foi necatolice, despre planurile îndreptate spre o organizație nouă a bisericii catolice din Franța. Dacă mijloacele spre susținerea bisericii franceze se vor eloca în străinătate, aceasta ar fi o cautelă, carea se înțelege dela sine, căci capitalele, cari s'ar eloca spre acest scop în Franța, ar stărni foarte curând lacomia republicanilor celor dela putere din Franța. Elocarea aceasta de capital ar fi o întreprindere privată, carea din punct de vedere politic n'ar putea să se atace și să turbure raporturile dintre Anglia și Franța.

Deocamdată va avea, să se aștepte dacă svonirea aceasta se va adevăra. Ea este credibilă în Franța, unde și pruncii adunau în fiește care an milioane de frs pentru misiuni.

Un paș înainte. Preaven. Consistor mitropolitan avizează preoțimea arhidiecezană, că ținând samă de propunerile făcute în sinoadele protopopești, a acceptat propunerea, ce a întrunit majoritatea absolută, de a subtrage 2% din subsidiul erarial în favorul fondului preoților deficienți și subtragerea aceasta o va dispune, începând cu subsidiul pe 1905. Preaven. Consistor aduce în legă-

canosent până acum, datând din anul 1682 dela mitropolitul Belgradului Iosaf, urmează apoi altul din 1686 dela mitropolitul Varlaam, unul dela mitropolitul Teofil din 1689, altele din anii: 1692, 1733, 1748, 1765, 1779, 1780 etc., apoi diplomele de numire ale mitropoliților bisericii gr.-or. dela împăratul nostru.

Biserica sf. Nicolae din Brașov a expus un vechiu pomelnic din anul 1665 și un act, zice-se original din 1702, prin care Dositeiu, patriarhul Ierusalimului, văzând, că poporul românesc din Ardeal, e pe cale de a scutura de pe corpul seu lipitorile sârbești și grecești, cari sune de ani i-au supt năcăjitul seu sânge, afurisește pe mitropolitul Atanasie Anghel, pentru-că s'a unit cu străbuna biserică a Romei. Că ce valoare a putut să aibă afurisănia aceasta, subscrise și de mitropolitul Teodosie al Ungro-Vlahiei, față cu instrucția dată de același patriarh lui Atanasie mai înainte, pricepe ușor ori-cine. Iată ce-i poruncia Dositeiu la 1698 vlădicului atât de urgisit înaintea fraților neuniți: „Trebuie arhieria ta slujba bisericii, adevărat octăinul (octoiul), miniele și alte cărți, ce se cântă duminicile și sărbătorile, și slujba de toate zilele, să te nevoiești cu de-adinsul să se cetească toată pe limba slovenească sau elinească, iar nu românește sau în alt chip.“ Sireacă bunăvoință și iubire față de poporul român din Ardeal!

Pe alte mese erau expuse: consemnarea celor căzuți în 1848/9, pentru troul împărătesc, apoi protocoale de ale sinoadelor și congreselor naționali-bisericești, tablouri de ale acestora, regulamente, statute etc. N'au lipsit nici aici harteale eparhiilor, indicând

în colorii întinderea protopoliatelor și numirile parohiilor.

Ca obiecte vrednice de văzut mai erau: un chișot, reprezentând noua catedrală mitropolitană, pregătit din lemn de sculptorul Aurel Cotărlă din Oravița-română pe sama bisericii din Viștea-de-jos, și un candelabru de lemn al bisericii celei mari din Seliste, lucrat din bucațele mărunte de lemn înclăștate de olaltă fără cuie sau cleie, un interesant obiect de ingenioasă artă țărănească.

Tipografia și librăria arhidiecezană din Sibiu aveau și ele expuse într'un mare stelaj depositul lor de cărți, produse proprii, bine aranjate: cărți bisericești, cărți de școală, de literatură, calendare, ș. a.

N'a lipsit nici ciobanul vecinic călător *Oârșan*, de a arăta unele relievi aduse de dânsul de pe la Ierusalim, Ghetsimani, Sodomă, Roma, Pompei, între cari — zice-se, dar e greu de crezut. — o bucată de lemn din smochinul, pe care s'a urcat Zacheiu vameșul, ca să poată vedea pe Mântuitorul, când avea să treacă pe acolo.

Artele frumoase și industria de artă, conform programei formând un despărțământ separat, au ocupat două mici camere tot în Internatul „Asociațiunii“. Cum însă mai ales în ceea-ce privește pictura și sculptura, abia suntem la început, acestea s'au prezentat în condițiuni de tot modeste, deși în privința picturii s'ar fi putut arăta fără îndoială cu mult mai mult. Să nu uităm, că abia câți-va ani mai înainte un distins pictor al nostru aranjase singur o frumoasă expoziție chiar aici în Sibiu și încă în încăperile cele largi dela „Casa societății“ (Gesellschaftshaus) care a fost apreciată în

terminii cei mai elogiși, și încă de cercurile străine. Înțeleg pe pictorul catedralei mitropolitane gr.-or. de aici dl Octavian Smigelschi. E de regretat însă, că dsa n'a participat cu nici o lucrare la expoziția „Asociațiunii“, și astfel, abstragând dela pictorul *Sava Hența*, a trebuit să vedem expuse mai mult lucrări de ale unor diletanți în ale picturii. Dintre lucrările pictorului Hența sunt de amintit: tabloul mitropolitului Șaguna în răsă călugărească, nu tocmai bine nimerit; 2 portrete ale părinților pictorului; alte două reprezentând o păreche de oameni tineri; un peisaj; „Bătrâna Nedelea torcând“, și altele. Dna *Elena Dr. Murășanu* din Brașov, a cărei destoinicie în pictură e cunoscută deja în cercuri mai largi a expus următoarele tablouri: „După prima serată“, „Natura moartă“, portretul unei dame; un aquarel reprezentând doi porumbei; un portret al fetei sale; alt aquarel „Studiu“, premiat cu medalia de argint la expoziția cooperativilor din București în 1894. ș. a. *Nic. Vucu*, un țaran din Secaș (cott. Caraș-Severin), a expus două icoane: „Cina cea de taină“, un tablou mai mare destul de bine lucrat, și pe „Sf. Nicolae“. Studentul de 14 ani *Alexandru Dragomir* din Cluj, a expus 2 peisaje lucrate în ulei, cari îi promet viitor pe acest teren, etc. *Sculptura* a fost sărac reprezentată; s'au putut vedea numai două busturi expuse de *Al. Liuba*, amândouă de marmură: bustul dlui Alexandru Mocsonyi și un cap de fetiță.

Muzica a fost reprezentată prin diferite instrumente: un cello dela Ciprian Porumbescu, proprietatea societății academice „România Jună“ din Viena; un tulinic; un

tură comunicatul acesta cu o nouă taxare a preoților în favorul numitului fond. Până acuma preoții plăteau anual .8—12—16 și protopopii 20 cor. și taxele acestea anual de abia treceau peste 7000 cor. Ce însemnă însă acestea câteva coroane față cu taxele ce le plătesc alții la fondurile de penziune? De pildă, profesorii nostri pentru o penzie de cor. 1200 anual, solvesc cor. 48. preoții pentru cor. 400 solveau cor. 8. proporția nu stă. Să sperăm, că în vederea scopului celor are acest fond, și spre a da dovadă, că preoții nostri, nu numai să lamentează, ci arată fapte, să va face de data asta o clasificare mai corăspunzătoare și se vor croi nește taxe mai potrivite. Să nu ne uităm, că azi numai prin noi înșine, vom putea ajunge la ceva.

CORESPONDINȚE.

Festivitățile consacării bisericii din Săsari.

— Raport special al „Unirii”. —

(Continuare și fine.)

Duminecă dimineața procesiuni peste procesiuni, aglomerație de popor ne mai pomenită. Preoțimea se strânge în biserică, continuă ascultarea mărturisirilor credincioșilor veniți din toate părțile. din două diocese. Magnificul Domn canonic *Moise Nyeș* în oarele de dimineața urcă amvonul afară înaintea bisericii, și vestește la mii de ascultători, cu un zel apostolic și cu un avânt oratoric pătrunzător, cea mai sfântă a sfințelilor taină a cuminecătorei, și stoarce lacrimi de adevărată penitență din ochii ascultătorilor sei.

La oarele 8 dimineața se adună clerul present în biserică veche și în ornate bisericăști pornește cu litie la casa parohială după marele preot și arhieru. Cu o asistentă de 14 preoți, 2 diaconi și 3 clerici asistenți, îmbrăcat în mantie și camilafcă, cu toiagul arhieresc în mână, și între cântări pornesc cu toții spre biserică veche, de unde Preasfințitul Părinte ridică sf. Sacrament, preoțimea ia moștele sfințe, ornatele episcopesci, cruci, icoane, luminări și alte utensilii bisericăști și în această frumoasă procesiune ajung la biserică nouă. Tinerul inginer *Gavril Barbul*, a eternizat această măreață și imposantă procesiune, fotografându-o.

Înainte a unei frumoase cruce nouă de piatră, Ilustritatea Sa face sfințirea apei, apoi se încunjură biserică de trei ori, și între cântări și sunetul camanelor, sevrășește marele arhieru actul sublim al consacării și celebrează sf. liturgie.

Corul piugarilor români din comuna *Ardusat*, sub conducerea bravului lor învățător *Sandru Anderco*, eșecută cu cea mai mare precisiune cântările, delectând publicul cu tonul său melodios. Diaconul *On. paroh a Vașadului Dimitrie Murășan*, în un tenor sublim cetește evangelia; și iată apoi ajungem la culmea înălțătoare a acestei mari sărbători. Ilustritatea Sa *Preasfințitul Domn Episcop* în splendidele ornate episcopesci, pășește pe amvonul înaintea nșilor împăratești pentru aceasta ocaziune pregătit. În tăcerea adâncă și în atențiunea încordată a mulțimii publicului, apare pe amvon figura imposantă și maiestetică a marelui arhieru, și cu o voce melodioasă, până la adâncul inimilor pătrunzătoare, cu o sublimitate și cu un aer maestos, ce nu se poate descrie, își începe vorbirea festivă despre biserică, despre casa lui Dumnezeu. Ideile sublime

întreșute cu asemănări alegorice, pătrunse de spiritul adevărat evangelic, reproduse cu un așa zel apostolic, cu atâta măiestrie și artă a oratoriei sacre, nu e omul în stare a le descrie.

Iacob patriarhul pusese petrele căpăținului său pe oialtă și le numise casa lui Dumnezeu. Bravul părinte puse asemenea petrele pe oialtă și ridică acest *Sion pompos*. Toată firea, toată natura începând dela micuțul fir de iarbă, ce creapă semința în pământ până la cedrii *Libanului*, începând dela cel mai mic vermuț până la înflăcătorii puii leilor din pustii, laudă mărirea lui Dumnezeu, numai omul, coroana ființelor să rămăe rece?! Dar unde să se închine omul lui Dumnezeu?! Pe tot locul, dar cu deosebit în casa lui Dumnezeu în biserică. Desfășură apoi un șir de idei frumoase despre casele lui Dumnezeu, catacombe, peșteri, ziduri, biserici pompoase etc.

Această biserică e mai mare, mai pompoasă, decât cea veche, dar în o privință nu. Dumnezeu locuiește în bisericile noastre; și în biserică cea de lemn modestă, chiar așa e de față, ca și în cele mai pompoase, împodobite cu toate scumpeniile. În așa bisericele mici erau mari strămoșii nostri! „Foc am venit să trimit pe pământ, și nu voiesc alta, decât să ardă!” continuă Ilustrul orator. Și ne spune cu atâta entusiasm și atât de înflăcărat, că în ce privință dorește să fie mai mare această biserică ca cea veche. În progrese în toată privința! în virtuți religioase, patriotice, iubire de neam, să vază mare, tare și fericit scumpul seu popor! Lacrimi locuesc în ochii ascultătorilor! Dar entusiasmul și focul sfânt a marelui Arhieru nu aveau hotar. Ca o lăvă, care la început e micuță, dar din ce în ce crește, răpește cu sine ori ce îi

cimbal lucrat de măestrul *Ioan Comșa* din *Fofeldea*, 6 violine, 2 cimpoi, flure, lucrate de țărani de ai nostri; apoi prin note musicale și compozițiuni de *I. Vidu*, *Dimitrie Cunțan*, *G. Șorban*, *P. Ciorogariu*, *Timoteiu Popovici*, *A. Bena* și *Iac. Murășianu*, care din urmă între altele a expus și colecția „Muzei Române” și compoziția celebră „Mănăstirea Argeșului”.

Aranjatorul acestei secții a fost dl *A. Bena*, stud. la conservatorul din Berlin.

A doua cameră, cuprinzând produse de ale industriei de artă, și aranjată cu gust fin de membre de ale Reuniunii femeilor române din Sibiu, era bogat împodobită cu diferite lucrări aparținătoare artelor decorative, modele pentru mobilierea locuințelor și pentru industria textilă, multe compuse după motive originale ale industriei de casă românești și de o eleganță superbă. Aici s'au putut vedea și un divan și două fotole expuse de dna *Constanța Balinț* n. *Tobias* din Sibiu. Materia cu care sunt îmbrăcate mobilele amintite, a fost toarsă, țesută și lucrată de sora exponentei, regretata *Iudita Măcelariu* n. *Tobias*, soția fostului consilier guvern. *Ilie Măcelariu*. Dintre mobilele acestea, admirate întâia-ori la expoziția română din 1881, divanul este dăruit Muzeului „Asociațiunii”.

Drept secție proprie a „Asociațiunii” este a se socoti expoziția școlii civile de fete cu internat, susținută de ea, care de 19 ani, de când funcționează, a dat societății române un considerabil număr de femei crescute în spiritul dragostei de neam și în tradițiile străbune. Direcțiunea școlii și internatului a expus vederii publicului o clasă întocmită și ajustată după toate pre-

scrierile pedagogiei moderne; un mic dormitor, care strălucea de curățenie; prânzitorul aranjat cu gust; camera corpului didactic cu prețioasa bibliotecă a celei, iar sala de studiu forma însăși o splendidă expoziție de lucru de mână, bogat înzestrată cu diferite lucrări de ale fostelor și actualelor eleve, și aranjată cu pricepere fină de directoara Internatului, d-șoara *Elena Petrașcu*, care prin hărnicia, ce o caracterizează, și-a câștigat merite netăgăduite pentru înflorirea instituțiunii naționale, condusă de dânsa de un lung șir de ani, — și de zeloasa învățătoare de lucru de mână, d-șoara *Elena Buteanu*. Pe o tabletă cuprinsă într'un cadru frumos erau enșate cu fir de aur următoarele versuri de duiosă inspirațiune, datorite profesorului *Dr. Ioan Borcea*:

„Crescându-ne la sinul tău de mamă,
Ne-ai zis Vă-ncredințez comoara mea,
Păstrați-o și să dați odată seamă
În fața neamului de ea.”

Elevele din Internat. 1904/5.

Această expoziție a Internatului cu drept cuvânt a fost admirată atât de publicul român, cât și de străini.

Tot la secția aceasta mai sunt de amintit publicațiunile „Asociațiunii” expuse în dulapuri în sala de cetire a bibliotecii: „Transilvania”, „Biblioteca Poporală”, diferite alte publicațiuni editate de „Asociațiune”, sau cu ajutorul și sub auspiciile ei, cum e „Enciclopedia Română”, al cărei director a expus de pe timpul redactării: diferite apeluri, registre de titlii, coale de subscripțiuni, stampile, plicuri, bilete de comandă, manuscrise și bogata corespondență a redacțiunii, cuprinzând scrisori foarte interesante dela cei mai de seamă oameni de

litere de aici, de peste munți și din străintate, cari publicându-se la timpul seu, vor oferi cererilor noastre literare de sigur un bogat material de judecată asupra oamenilor, dela cari provin acelea scrisori. Celor ce au participat însă la redactarea acestei publicațiuni monumentale, cu toate scăderile, ce i-se împuță, cu dreptul și pe nedreptul, relieviile amintite mai sus li-au revocat în memorie de sigur cu drag timpurile, când se lucra cu atâta zor în birourile „Asociațiunii”.

Ar mai resta să descriu încă expoziția băncilor române, după programă ultimul despărțământ, aparținând părții istorice-culturale a expoziției „Asociațiunii”, aranjat sub conducerea dlor *Constantin Popp* și *Dominic Rațiu*, funcționari ai „Albinei”, în o sală mai spațioasă a Internatului din etajul II. Descrierea acestui despărțământ însă o împrumut în cele următoare dela un organ de specialitate,*) mai competent în astă privință:

„Dealungul păreților acestei săli s'au instalat stelaje, pe cari au fost așezate tablourile grafice ale celor 76 institute de credit, cari au participat la expozițiune, tablouri, cari au prezentat pentru fie-care institut a parte dezvoltarea ramurilor de afaceri dela înființarea băncii până la 31 Decembrie 1904. În acest scop s'au tipărit tabele grafice, în cari linii de diferite culori au arătat creșterea din an în an a împrumuturilor, a depozitelor, a averii proprii, a reescontului, a profitului, a rezervii de efecte, a realităților, a dividendei etc. Câte 4 discuri colorate au arătat, după stările dela 31 Decembrie 1904, cuota împrumutu-

*) „Revista Economică” nr. 37. a. c.

cade în cale, nimiceste și risipește tot; așa cresc entuziasmul și focul în decursul vorbirii escelente a Preasfințitului Părinte, și așa cresc focul inbirei și a însuflețirii în inimile ascultătorilor până la capetul vorbirii, când întors cu fața spre altar, cu braț ridicat, în o rugăciune lungă, adevărat cap-de-operă, ca și un Apostol, imploară dela Atotputernicul binecuvântările darurilor cerești! Efectul acestei vorbiri escelente a fost admirabil. Publicul sub impresia însuflețitoare a acestei vorbiri nu a fost în stare a se reține să nu erumpă în puternice exclamări de ovațiuni, urme adânc imprimare, neșterse, a lăsat în inimile tuturor ascultătorilor.

Să continuă apoi sf liturgie. La esirea cu darurile Preasfinția Sa cu asistența întreagă de 20 de membri, iasă prin ușa laterală. Incunjură până la ușa principală, pe unde intră cu toții în biserică și în altar. Ce priveliște admirabilă, între multimea și mai imensă străbate Episcopul în splendide ornate cu darurile, împărțind binecuvântare.

Misiunile populare încă au avut strălucit efect. s'au cuminecat la această liturgie solemnă peste 1000 de credincioși, cuminecând trei preoți afară în cimitierul bisericii, din trei potire, până ce în lăuntru Episcopul împărțește anafora și binecuvântare arhierescă. A putut să fie circa la 5000 numărul publicului adunat din tot jurul.

După 1 oară d. a. sfârșindu-se ceremoniile bisericești, la casa parohială, a primit Ilustritatea Sa omagiile dela deputațiunea clerului din diecesa Gherlei, condusă de Mon. protopop a Baiei-Mare Avram

Breban, în un număr foarte considerabil; apoi dela a preoteselor române și a ficelor sale, condusă de dna protopopeasă Șuta și de dna casei; apoi dela a cantor-învățătorilor condusă de parohul *Alexă Pop*, ca președintele reuniunii filiale. în fine dela a curatorilor bisericești din parohiile districtului, condusă de protopopul tractual Șuta.

După 2 oare a avut loc banchetul festiv, la care a participat 104 persoane. Sub decursul banchetului Ilustritatea Sa a ținut un toast admirabil, începând în limba clasică latină la adresa Pontificelui, continuând la adresa Augustului Domnitor în limba magiară, și gătând în limba românească la adresa Escl. Sale Dni Episcop a Gherlei, a cărui număroasă preoțime este de față, apoi la adresa protopopului tractual, a preoțimei, a parohului local și a poporului credincios. Acest frumos toast publicul l-a ascultat stăud și l-a aclamat frenetic! A mai toastat arhidiaconul Șuta pentru Episcop; Magnificul Domn canonic Nyeș, pentru reprezentatele puterii civile, la care a răspuns protopretorele Domokos în termeni foarte afabili; protop. Iernea, pentru clerul diecesei de Gherla, la care frumos a răspuns părintele Ioan Serbac; protopopul D. Bran, pentru canonicul Nyeș și secretarul Dr. Balcu, ca și comitanții Ilustrității Sale; avocatul Stoll foarte plăcut pentru preoțime; parohul local pentru Episcop și pentru oaspeți, accentuând că ziua de astăzi a fost cea mai fericită a vieții sale, ceea ce între plăcere generală frumos a motivat; a mai toastat părintele Bohățel și tinărul avocat Dr. Aurel Nilvan.

Dintre telegrame de felicitare cel mia

remarcabil a fost următorul: „Beiuș. Din ocaziunea sfințirii noului Sion, primiți călduroase felicitări, urând Preasfințitului Arhiepiscop împreună slujitorilor preoți și turmei tale cuvântătoare dela Dumnezeu dar și binecuvântare întru lungime de zile. Dumbravă.”

Sara la 7 oare s'a deschis petrecerea cu dans cu un număr și distins public inteligent. Plăcut surprinși au fost cu toți de prezența Preasfinției Sale Ilustrului Episcop, care s'a întreținut cu mai mulți foarte amiceabil și afabil. La depărtarea din sala de joc, publicul l-a petrecut pe preainbitul Episcop cu entusiaste aclamări.

Toți câți au fost norocoși a petrece, și mai ales pentru prima oară în plăcuta societate a Ilustrității Sale, au rămas încântați, de atâta afabilitate, de atâta spirit, de atâta vivacitate și genialitate, și numeau de cea mai fericită zi a lor, a fi în o societate cu acest mare Arhiepiscop a neamului românesc.

În ziua următoare de 25 Sept. la 10 oare în zi, după ce s'a luat dejunul, a plecat Ilustritatea Sa cu suita sa concomitat de mai mulți preoți districtuali, cu protopopul în frunte și de mai mulți inteligenți la gara din Baia-Mare, iarăși în un convoiu frumos. La gara din Baia-Mare, iară s'au adunat public numeros, să-i zică un adio preainbitului Arhiepiscop. Cu regret ne-am despărțit de Ilustritatea Sa, că nu am putut fi și mai lung timp la oaltă, dar mândri și cu o mare mângâiere în inimă, că am fost fericiti de a-l vede coborât între noi, bucurându-se de bucuriile noastre. Între urări de „se trăiească” plecă trenul accelerat din gara la 11 și două sferturi din zi și până departe

rilor cambiale, hipotecare și de altă natură; apoi părțile averii propriie (capital social, fonduri de rezervă, fonduri de pensuni), mai departe profitul enrat realizat în decursul anilor de gestiune și distribuirea lui între acționari, funcționari și membri din direcțiune și comitetul de supraveghiere, și în fine partea ce a luat-o statul din acest profit în formă de contribuțiune, și ce s'a dat pentru scopuri culturale și de binefacere.

Aceste tabele au fost lucrate după acelaș formular pentru 73 institute; numai pentru cele 3 bănci mai mari: „Albina”, „Victoria” și „Ardeleana” a trebuit să se compună tabele a parte.

Afară de aceste tablouri speciale au fost expuse și 3 tablouri mai generale, cari au prezentat datele înșirate, pentru totalitatea celor 76 bănci participante, și anume: un tablou al activelor și pasivelor, al doilea al profitului și pierderii, și al treilea al rezultatelor realizate până la finea anului trecut. Aceste tablouri, cari au atras atențiunea deosebită a vizitatorilor, au fost pentru toți aceia, cari au putut înțelege elocvența liniilor și cifrelor prezentate, o dovadă eclatantă a vitalității și solidității institutelor noastre de credit și a publicului, care le susține.

Cu satisfacție reproducem aici cuvintele unui înșămnat om de stat român, care privind liniile progresive ale acestor tablouri, ni-a zis: „Aceste curbe nu sunt curbele unui popor în decadentă; ele mă fac să plec liniștit asupra viitorului românilor din această țară!”

Deasupra tablourilor grafice păreții au fost acoperiți cu un număr mare de fotografii ale caselor, ale membrilor direcțiunii și ale corporilor de funcționari dela diferitele noastre bănci; mai ales tablourile, cari prezentau grupurile de țărani ce con-

duc unele dintre institutele noastre de credit, au fost privite cu interes deosebit. Locul de frunte între aceste fotografii l-au ocupat portretul primului preșident al „Albinei”, al domnului *Alexandru Mocsonyi* și al primului director al acestui prim institut românesc de credit, al fericitului *Visarion Roman*.

Un dulap acoperit cu sticlă a prezentat o colecțiune de acțiuni dela băncile românești, iar pe câteva mese a fost așezate publicațiunile băncilor: organul lor de publicitate „Revista Economică”, „Anuarele” lor, „Biblioteca Băncilor”, și alte edițiuni, rapoarte și upărituri ale institutelor noastre de credit.

Obiectul care a atras asupra și atențiunea vizitatorilor în măsura cea mai mare și care neîntrerupt era încunjurat de un număr mare de spectatori, a fost harta băncilor române, așezată pe o masă mare în mijlocul sălii. Această hartă prezenta teritoriul comitatelor țării locuite de români, și la fiecare localitate, în care se afla sediul unei bănci românești, se ridica o piramidă, care în partea ei avută arată depozitele administrate de institutul respectiv, iar în partea colorată în argint prezenta averea proprie a băncii, denotând fiecare centimetru al înălțimei piramidelor suma de 100,000 coroane.

Piramida „Albinei”, de înălțime de circa 1½ metru domina terenul, iar după aceasta se impunea a „Victoriei” din Arad și a „Ardeleni” din Orăștie; în părțile hănățene se distingeau piramidele „Lugo-janei”, „Oravicenei” și „Timișenei” etc. în cele ungurene a „Bihorenei”, iar în Transilvania a „Patriei”, a „Economului”, a „Someșenei”, a „Silvaniei”, a „Bistrițanei”, etc. A fost remarcată în deosebi desimea băncilor române pe teritoriul fundului re-

gin și în părțile nordice ale Transilvaniei, distribuțiunea lor proporțională în Bănat și numărul lor restrâns în părțile ungurene.”

Idea expoziției băncilor române, singura până acuma la noi, și punerea ei în praxă în mod atât elocvent e meritul special al directorului expoziției, *Dr. C. Diaconovich*, precum în prima linie lui îi revine și în general meritul, că s'a aranjat expoziția „Asociațiunii”, care a stat deschisă din 19 August până la 14 Septembrie a. e. și a fost vizitată de mii de oameni, români și străini.

Președintele „Asociațiunii”, dl *Iosif Sterca Suluș* în discursul său de închidere, constatând succesul neașteptat al expoziției, a amintit și numele acelor doamne și domnișoare române din Sibiu, cari și-au dat concursul pentru reșita acestei manifestări naționale, ce ne-a ridicat și în ochii proprii și în ai străinilor. Iată lista lor:

Doamnele: Maria Cosma, Letiția Bologa, Valeria Ben. Lucia Cosma, Iustina Covrig, Iosefina Diaconovich, Irina Tincu, Constanța Popp, Delia Popovici, Victoria Popoviciu, Luiza Ratin, Elena Stroia, Ana Togan și Veturia Tritcan; domnișoarele: Aurelia Bărdosy, Oltvia Bărdosy, Eleonora Borcea, Sabina Brote, Minerva Cosma, Hortenzia Cosma, Mărioara Crețu, Maria Leményi, Nora Leményi, Vera Leményi, Zina Moga, Reli Moga, Veturia Muciu, Cornelia Muciu, Niți Muntean, Veturia Pop, Letiția Popescu, Valeria Popovici și Ioana Streoulea.

Nic. Togan,
protopop.

pretinos, ne face semn ilustritatea Sa, noi privim mult, cu ochii umezi până ce trenul repede dispăre dinaintea noastră.

Dumnezeu să-l ducă în pace acasă pe Ilustrul Arhiepiscop și să-l trăiască la mulți fericiți ani!

R. M.

Noutăți.

Întru mărirea lui Dumnezeu. Subscrierul îmi tin de datorință plăcută a aduce și pe această cale mulțămitele cele mai sincere fostului prim-curator raționante bis. George Biliț a lui Dumitru, pentru că a binevoit a cumpăra și a dona bisericii noastre un potir preafrumos în preț de 200 cor. Dumnezeu să-i respălătească pentru această fantă nobilă și adevărat creștinească. Tirșolt (dieceza Gherlei) la 23 Sept. 1905. Pentru antistia bis.: *Eugen Dredean*, preot gr-cat.

— **Credincioșii buni din Strbi.** Szabó Crăciun lui Toader și soția sa Borz Maria, cu o cruce de argint pe altar, în preț de 32 cor. 66 fl. Pestean Teodor I. Filimon și soția sa Sacota Florița, cu un luster de glaje, în preț de 27 cor. au împodobit biserica lor filială din Strbi (Selagiu). Pe această cale li-se aduce mulțămită călduroasă. Malu, 28 Sept. n. 1905. — *Ștefan Szabó*, preot gr-cat.

Știri personale. Excelenta Sa Mitropolitul Victor, însoțit de li. Sa Dl preposit Ioan M. Moldovan, au fost Luni la Gherla spre a vizita pe Escel. Sa Episcopul Dr. Ioan Szabo.

— **Dr. Vasile Suciu**, prefect în semin. teologic a fost dispensat de oficiul acesta și în locu-i a fost numit *Dr. Alexandru Nicolescu*, practicant la oficiul arhiepiscopozan, care va ocupa și catedra prof. de teologie Octavian Prie, trecut la gimnaz și preparandie, și va propune și istoria la preparandie în locul prof. *Dr. Emil Sabo*.

Din Arhiepiscopoză. Cu terminul de 15 Oct. n. se scrie concurs pentru ocuparea stațiilor de cantor-învățător la Futac, distr. Ernot, și de învățător în Benic distr. Albajuliei și Tricul-de-jos, distr. Tarda. — Cu terminul de 30 Oct. n. sunt de ocupat stațiunea de cantor-învățător în Orosfaia, distr. Fărăgău; Cămarășul-deș, distr. Cătina; Chesler, distr. Mediaș. — apoi stațiunile învățătoresci din Valea-Jidanului, distr. Giurgeu; Bicalat, distr. Indol; Silvașul-de-câmpie, distr. Cătina și Nirașteu, distr. Murăș.

Din dieceza de Lugoj. Ultimul cercular episcopesc cuprinde *conspectul preoților deficienți* și ajutoarele asignate pe 1905. Dieceza are 13 deficienți, cari primesc pensuni în sumă totală de cor. 2910, diferind ajutoarele între 50 și 400 cor. — Tot acolo se publică și *conspectul văduvelor și orfanilor de preoți* și ajutoarele votate pe 1905. Cu totul sunt 48 văduve și orfani, cari primesc în total cor. 7813.64.

Schimbări în clerul diecesei de Lugoj. *Alexandru Cosma*, preot neordinat, a fost numit admin. parohial în Mercina, *Ioan Danescu*, în Mătăști, *Teodor Chira*, în Boos, *Carol Pasca*, în Zăicani. — *Moise Ilca* din Totești și *Vasile Țăran* din Icloda, au fost trecuți în deficiență. — *Petru Burlec*, preot în Iscroni, a repausat.

Promoții. *Dr. Iosif Siegescu*, preot al diecezei de Lugoj și profesor gimnazial în Budapesta a fost promovat de doctor în dreptul canonic. Dl Siegescu era deja doctor în teologie și filozofie. — *Ioan Moldovan*, fiul preotului din Ciunga și *Leonida Domide*, fiul protopopului din Bistrița — au fost promovați de doctori în medicină, cel dintâiu la universitatea din Cluj, celalalt la cea din Pesta.

Hymen. *Gavril Rebrean*, teolog abs. și *Elena Dragoșiu*, învitată la cununia lor, carea să va celebra în 8 Octomvrie st. n. 1905 în biserica gr-cat. din Sânmărghita.

Parohie vacantă. Până la 31 Oct. n. e deschis concurs pentru ocuparea parohiei *Craifalăul-de-câmpie*, distr. Fărăgău. Emolumentele sunt: cartir nou și edificii economice în stare bună, porțiune canonică 52 jugh. și stolele îndatinat. Venitul congrual 602.20 cor.

Concert. Casina română din loc aranjază Duminecă în 8 oct. la oarele 5 d. p. în localitățile proprii un concert cu concursul virtuozului flautist *Romul Millea*, absolvent a Conservatorului din Praga și fost elev a prof. Iac. Murășanu. Dl Millea a mai concertat în orașele: Sibiu, Fărăgău, Brașov, Bistrița etc., fiind primit pretutindea cu drag și apretiat elogios prin foile străine și a noastre. Nu ne îndoiim, că publicul nostru iubitor de muzică va încuraja pe tinerul flautist, care la gimnaziul nostru a primit primele instrucții în flaut.

Foaie de predici. Cetim în „Răvașni“ că în Șimieul-Siivaniei va apărea în scurtă vreme o foaie de predici, sub numirea „Păstorul sufletesc“.

Prima rândunea. „Micul calendar“ a dlui Ioan Apolzan e primul ce ni-se trimite. E un frumos și prezentabil calendar pe 1906 și dorim viață lungă.

Constituire. Societatea de lectură „Andrei Șaguna“ din Sibiu, s'a constituit pe anul școlar 1905/6 în ședința ținută la 4 Septemvrie 1905, sub presiunea Preacuvioșiei Sale Domnului director seminarial Dr. Eusebiu R. Roșca, în modul următor: Președinte: Vasile Stan, prof. sem. Vicepreședinte: Ioan Duma, cleric c. III. Arhivar: Tovie R. Perian, cl. c. III. Notar: Ioan Ludu, cl. c. I. Cassar: Ioan Triff, cl. c. II. Controlor: Iosif Tătuța, cl. c. I. Bibliotecar: Vasile Păltinean, cl. c. II. Vicebibliotecar: Ioan Hașu, ped. c. I. Redactor: Eugen Todoran, cl. c. III. Econom: George Dragoș, ped. c. III. Membri în comisiunea literară: Titu Morariu, cl. c. III. Aurel Popovici, cl. c. III. Traian Achim, cl. c. II. Octavian Albani, cl. c. II. Petru Debu, cl. c. I. Iosif Mircea, cl. c. I. Mihail Jampa, ped. c. III. Vasile Șerban, ped. c. III. George Lincu, ped. c. II.

Mulțămită. Societatea „I. M. Clain“ a teologilor din Blaj s'a înscris între membrii binefăcători ai „Reuniunii St. Maria a credincioșilor gr-cat. din Dumitra“. În numele adunării generale ținută în 21 Sept. a. c. aduce călduroase mulțămite domnilor teologi, cari din a lor propiu au solvit taxa de 30 cor. înscriind Societ. „I. M. Clain“ între membrii binefăcători ai reuniunii noastre și doresc ca în felul cum ne-au ajutat pe noi să poată ajuta încă multe instituțiuni salutare. Dumitra, în 29 Sept. 1905. *Aurel Marcu*, preșd. „Reun. S. Maria“ a cred. din Dumitra.

Convocare. P. T. domni membri ai „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ și toți iubitorii de cultura poporului român sunt prin această invitați a participa la adunarea generală a despărțământului „Murăș-Oșorheiu“ ce se va ține în biserica din comuna Bar-doș în 15 Octomvrie st. n. 1905 după amiază la 3 oare cu următorul program: 1. Deschiderea adunării prin president. 2. Raportul secretarului despre activitatea despărțământului dela ultima adunare generală. 3. Raportul casarului. 4. Raportului Bibliotecarului. 5. Alegerea a două (2) comisiuni a) pentru censurarea rapoartelor de sub Nr. 2, 3 și 4. b) pentru încasarea taxelor dela membrii vechi și pentru înscrierea de membri noi. 6. Rapoartele comisiunilor de sub a și b. 7. Citirea eventualelor disertațiuni. 8. Statorirea bugetului. 9. Inchiderea adunării generale. Din ședința comiteului despărțământului XXIV. Murăș-Oșorheiu, 26 Iunie 1905. *Dr. Enea Draia*, prezident. *Ștefan Rus*, secretariu.

— Adunarea generală a „Reuniunii învățătorilor din Arhiepiscopoză gr-cat. de Alba-Iulia și Fărăgău“, e convocată pe zilele 8 și 9 Noemvrie n. 1905. în Blaj.

— Adunarea generală a „Reuniunii învățătorilor români gr-cat. din ținutul Lugojului“, e convocată pe 22 și 23 Oct. n. 1905. în Lugoj.

„Dela țară“, primul volum al colaboratorului nostru Ion Agârbiceanu, e bine apretiat de celea mai competente critice. Dl Iorga în „Samănător“, Dr. Sextil Pușcariu în „Luceafărul“ și cronicarul dela „Revista noastră“ sunt de perfect acord în a lauda talentul dlui Agârbiceanu, care promite a deveni un artist mare. Îndemnăm pe toți cetitorii nostri, să grăbească a-și procura acest volum.

Apel. Subscrierul atât în numele său, cât și în al parohienilor săi de tot săraci și puținei (150 suflete!) cu acea umilită rugare mă adresez către *Inimile milostive*, să se îndure a ne veni întru ajutor cu obolii milei, — ca să putem noi procura măcar și numai nește clopoțele pe sama st. noastre biserici, carea de ani de zile stă mută, deplângându-și clopoțele pierdute prin o întâmplare fatală... și Dumnezeu milelor sigur va răsplăti însutit toată jertfa adusă — deci și filerii oferiti spre mărirea Casei Sale!... Mulțămită și cuitare în „Unirea“. „Bis dat, qui cito dat“ Recomandat pielor afecții — sunt a sufletelor miloase devotat serv și în Hristos frate. Hosszú-pályi (Dieceza Orășii), 28 Septemvrie 1905. *George Hubic*, preot gr-cat. O listă stă deschisă și la redacția foii noastre.

Epoziție de vite. Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiu, aranjază a XV-a expoziție de vite, ce se va ținea Duminecă, la 22 Octomvrie n. 1905 în comuna Veștem, și e împrenată cu distribuire de premii în bani. Expoziția se va mârșini de astădată la vite cornute cu excepțiunea caprelor, și se va ținea în ziua amintită, începând dela 10 oare înainte de amiază și până la 1 oară după amiază, când va urma premiarea. Expoziția se va ține pe locul, ce se va destina ulterior. La expoziție nu se primesc decât vitele locuitorilor din comunele Veștem, Bungard Bradu, Cașolt Mohu, Șelimbăr, Sadu, Boița și Tăl-măcel.

Necrolog. † *Matei Nicola*, avocat, fost tribun al legiunei gemine române, membru fondator al soc. p. crearea unui fond de teatru român, membru al „Astrei“ etc. etc., după un morb scurt, împărțit cu sfințele taine ale muribunzilor și-a dat nobilul suflet în mâinile Creatorului, Luni în 25 Sept. a. c. în etate de 76 de ani.

† *Maria Pop n. Olarescu*, soția preotului nostru din Balint, a repauzat la 30 Sept. n. în etate de 60 ani după o fericită căsătorie de 41 de ani.

În veci amintirea lor!

AVIZ!

Subscrierul, pe lângă condiții favorabile, vând din mână liberă casa Nr. 31 din Strada lungă, precum și casa Nr. 107 din Strada cimiterului. Cei ce reflectează la ele, să se adreseze subscrierului.

Blaj, 30 Septemvrie 1905.

VASILE BARNA,
faur.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Sfântul ANTONIU de PADUA. *)

S-a născut la 1195 în Lisabona; tatăl său Martin Bulion, fost colonel reg. numele mamei sale era Teresia Tavera. Părinții, creștini buni fiind, au dat fiului lor una dintră celea mai excelente educațiuni familiare, dar mai cu samă s'au nisuit într'acolo, ca să planteze în inima tinărului venerațiunea către Preacurata Vergură Maria.

Educațiunea lui au luat-o mai apoi în mâni și au continuat-o călugării ordului Augustinian.

În etate de 15 ani Antoniu a depus votul monahatului, și și-a strămutat locuința în Coimbra și aci a muncit pentru perfecționarea și calificarea sa științifică cu atâta zel, încât a servit de model tuturor colegilor săi din ord. Într'aceasta s'a chirotonit de preot. Opt ani a petrecut în Coimbra, cultivându-și sufletul și inima, când Provedința divină l'a chemat pe alt teren.

Un dor viu s'a născut adecă în sufletul lui, ca să meargă între păgâni și aci să predice dogma lui Hristos, cu toate că, văzându-și constituțiunea corporală atât de debilitată, la moment s'a îngrozit de acest gând.

Mult s'a gândit și resgândit. apoi adâncindu-să în rugăciuni voia să cunoască intențiunea Domnului.

Tocmai în acest timp a sosit în Coimbra doi frați de ai ordului s. Francisc de Assisi, cari adunau elemosină pentru misionari. Pe s. Antoniu l'a emoționat spiritul de neprețuit al sărăciei, umilinței și abnegațiunii observat în purtarea acestor cerșitori și la moment a declarat, că cu ei vrea să meargă.

Cu câtă bucurie au primit franciscanii această declarațiune, pe atât de mult a supărat ea pe părinții ordului Augustin, cari în tot timpul s-au ostenit a îndupleca pe s. Antoniu, să abzică de această intențiune. Tinărul sfânt a fost însă detat a judeca lucrurile, nu după forma lor externă, ci după valoarea lor internă: a rămas liniștit și umilit.

Astfel a pășit s. Antoniu la anul 1221 în ordul Franciscanilor.

După petrecerea câtorva luni în Olivares, s-a cerut dela superiorii săi ca să meargă misionar în Africa. Dumnezeu a primit intențiunea lui, dar nu i-a cerut jert-

*) Mulți poate nici nu vor fi auzit de numele acestui sfânt, căruia în Biserica apuseană i-s'a ridicat un cult deosebit și unic în felul său prin atâtea deprinderi religioase, frumoase și interesante. Cultul s. Antoniu datează din secolul al XIII-lea.

În Ungaria, între credincioșii catolici, a început a prinde rădăcini acest cult numai de vr-o câțiva ani încoace, și totuși binefacerea ce le aduce pentru mulțimea săracilor sunt de neprețuit.

Că de ce avânt se bucură, mai ales în Franța, instituțiunea izvorită din acest cult numită „pânea sfântului Antoniu“, să poate vedea și de acolo, că numai în orașul Toulon în decursul anului 1894 s'au adunat în favorul săracilor peste 100.000 coroane.

F. m.

firea de sine. Abia sosit acolo, a căzut greu morbos la pat. Cu durere, dar totuși liniștit, a plecat iarăș înapoi către casă, vânturi contrare au aruncat însă naia, care mergea spre Portugalia, pe insulele Siciliei.

În regiunile acestea sănătoasă s. Antoniu cu dor și-a văzut de recreare. Pentru restabilirea sănătății sale sdruncinate a petrecut aci retras de lume mai mult timp. Când a aflat însă, că ordul său își va ținea adunarea generală, și la aceea va fi de față și s. Francisc, dorind tare a cunoaște în persoană pe întemeietorul acestui sfânt Ord, în butul morbului său s-a dus în Assisi, unde l-a mângâiat și întărit vederea s. Francisc, l-a însuflețit exemplul și zelul acestui Sfânt.

Sfântul înființător al acestei ord, îndată a recunoscut în el pe alesul Domnului. L-a reținut vr-o câteva zile la sine, apoi l-a trimis la muntele de ieremiți numit „S. Paul“, aproape de Bologna, ca aci neconturbat să se aprofundeze și studieze pe „Hristos cel restignit“, această stea conducătoare a franciscanilor, precum și disciplina claustrului. Ajuns aci, s. Antoniu s-a dat cu totul exclusiv studierii s. Scripturi și întreaga sa putere și-a folosit-o pentru înfrânarea simțurilor. Fiind dotat de ceriu cu cunoștință bogate, acestea și le-a știut ascunde sub purtarea sa umilă și fricoasă într'atâta, că colegii săi îl țineau aproape de un idiot. Cu toate acestea sfânt și născut spre gloria lui Dumnezeu, n'a putut rămânea mult timp necunoscut înaintea superiorilor săi și a lumii.

Raza strălucitoare, dar ascunsă, a străbătut în urmă la lumină în Forli.

Aici adecă s'au adunat Franciscanii și Demianiții la o anumită sărbătoare, unde oratorul ocazional îmbolnăvindu-să pe neașteptate, a trebuit să predice totuși cineva, la ce însă nepregătit nimenea nu s'a imbiat. La urmă superiorul a provocat pe s. Antoniu, ca să predice.

Sfântul Antoniu într'un mod umilit începe a să scuza și mai că-i era frica a predica înaintea unei societăți atât de alese; la mandatul serios al superiorului însă, totuș a pășit pe amvon.

La început vorbirea i-a fost nesigură și simplă, dar la moment a căpătat curaj și inspirat de Spiritul sfânt, atât de excelentă, mângâitoare, însuflețitoare și cu efect i-a fost oratoria, încât publicul ascultător nu știa ce să admire într'nsul mai mult: știința adâncă, puterea oratoriei ori umilința lui sub care și-a putut ascunde atâta timp erudițiunea sa?

S. Francisc i-a auzit de veste și într-o epistolă îl înbărbătează pentru cultivarea științii teologice și instrucțiunea poporului, apoi scrie: „Mult m'aș bucura, dacă și colegilor tăi ai ținea prelegeri.“

Nu peste mult timp, s. Antoniu tinărul de 26 ani, fu numit de catechet al clericilor și acest oficiu și l-a îndeplinit nu numai cu un zel supranatural, dar și cu un succes extraordinar așa, încât învățăceii lui nu puteau în deajuns să-l preamărească. În metodel de propunere a fost condus de principii neînșelătoare, căci zicea: „Numai și numai aceea știință e adevărată, care conduce pe om la Dumnezeu. Să învățăm din exemplu

lui Isus, carele mai mult s'a rugat, decât a cetit. Să nu învățăm, pentruca să știm vorbi, mai mult pentru aceea, ca așa să lucrăm, precum am învățat“.

Profesorul cel atât de mult iubit n'a putut rămânea însă mult timp pe catedra instrucțiunii. S. Francisc l-a rugat să vorbească și poporului, și chiar și poporul și-a exprimat dorința într'un mod destul de precis, arătând cât prețuesc pentru el vorbele s. Antoniu.

Cu miile îl încujurau cu ocaziunea vreunei predici așa, că de multe ori era silit a vorbi către popor în liber. A și predicat s. Antoniu cuvântul lui Dumnezeu cu atâta succes, încât efectul și urmele cuvintelor sale s'au putut observa în moralul poporului din acel ținut întreg.

Talentul lui oratoric neajuns a mișcat pe toți și precum s. apostol Pavel, din darul Spiritului sfânt, a putut fi priceput de toate limbile și națiunile, tocmai așa și s. Antoniu a fost dăruit de ceriu, că ori cui, de ori ce rang și stare ar fi fost, a știut să-i vorbească la inimă. Învățații îi admirau esența bazată și puterea convingătoare, iar cei mai mediocrii înțalesul bogat și cuprinsul măreț al vorbirilor sale.

În vorbirile s. Antoniu două lucruri au fost de admirat și anume: mai întâi fără de a fi învățat el vr'o dată limbi, în Italia vorbia italienește, în Franța limba franceză, pe când limba lui maternă i-a fost cea portugeză; chiar și atunci îl înțălegeau ascultătorii lui, când vorbea latinește sau într'un dialect portugez.

De admirat a fost mai departe și împrejurarea, că de multe ori dintr'un public ascultător de 20—30.000 oameni, cei cari stau mai departe dela el, tocmai așa îl înțălegeau ca și cei din apropierea lui. N-a avut însă totdeauna astfel de ascultători atenți!

Odată, într'o sărbătoare văzând în orașul Rumi, lângă țărșmurea mării mai mulți pescari sărăcăcioși, îi salută amical și le începe a le vorbi, aceștia însă batjocorindu-l îi întorc spatele și încep a să depărta. S. Antoniu într'aceia să întoarcă către mare strigând cu glas puternic: „Veniți voi pescuților și mă ascultați voi, ce voi spune despre Dumnezeu nostru, căci oamenii n'o doresc aceasta“. Și iată! suprafața mării începe a se mișca, o mulțime de pești își arată capetele îndreptându-și privirea lor spre s. Antoniu, ca și când ar aștepta vorbirea promisă!

Oamenii se rușinează de această minune și rușinați să imbulzesc în jurul sfântului primind apoi cu bucurie cuvintele lui.

Cu atât mai mare evlavie l'au ascultat însă locuitorii orașului Padua, cărora în Păresimi se îndatina a le predica zi de zi. Numărul ascultătorilor săi a trecut peste 30.000, asupra cărora a știut să influențeze în mod miraculos. Un scriitor contemporan astfel descrie icoana unei vorbiri de a s. Antoniu:

Din toate părțile curge poporul, drumurile sunt pline de bărbați, femei și copiii; cu fiăclii aprinse în mâni pornesc la drum deja de cu noapte și să imbulzesc cu grabire a ajunge unul înaintea celuilalt. Comerciantul pune lăcat pe ușa vitrinei, me-

seriașul aruncă la o parte unealta, domnul își părăsește ocupațiunea predilectă și preoții lăsându-și bisericile goale: să duc, cu toții, grăbesc la s. Antoniu. Cavaleri și doamne petrecând în preună cu oameni din clasa de mijloc și cu țărani, așteaptă cu paciință. Imbrăcăminte luxoasă sau scule prețioase nime nu poartă. Inimile sunt pline de evlavie și mulțime se roagă!

Deodată apare figura sfântului predicator a cuvântului dumnezeesc: incujurat de episcopul de Padua și întreagă preoțimea, în mulțime să aude un murmur de salutare și bucuria mișcă mulțimea ca și vântul lin valurile mării.

Deodată să face liniște, roua darului ceresc deschide inima fiecăruia: Antoniu vorbește! Isus vorbește prin trântul! Cuvântul lui pătrunde ca o săgeată până în adâncul inimi și străbate întreg „eu“-l omului, răpește sufletele, le răpește cu sine și le duce acolo la „cel Răstignit“.

Oamenii plâng, cad în genunchi și e cu neputință, ca să nu să îndrepte! Ultimele cuvinte ale vorbitorului să pierd în suspinele de penitență a celor păcătoși!

Popoarele mânate de puterea credinței și iubirii, se apropie de s. Antoniu, îi sărută mâinile, picioarele, poalele vesmintelor lui și însuflețirea lor oarbă, îl trag — împing încât, dacă nu l-ar apăra miliția, sub această caracteristică expresiune a iubirii atât de mari, nu odată viața și-ar pierde-o.

Așa și atât l'a prețuit orașul Padua.

S. Antoniu prin activitatea sa a influențat nu numai asupra mântuirii sufletelor, dar într'un mod binecuvântat a lucrat și pentru ordul său, nisuind într'acolo, ea regulele pusă de s. Francisc să se observe cu strictetă și între frați să domnească pacea și bunăînțelegere!

Dacă cândva zilele unei vieți de om s'au străcurat una după alta, aducând folos omenimei, atunci zilele sfântului nostru într'adevăr au fost folositor.

Zelul lui a trecut ori ce margini. Abia există în Italia vr'un oraș mai mare unde să nu fi transpus el mărețea și sublimitatea învățăturilor lui Isus. În întreg ținutul Franței de meazăzi abia era om, ca să nu-l fi cunoscut personal. Și pretutindenea și cu toți numai bine a făcut. Pe cei mâniași îi îmblânzește, la cei doritori de răzbunare le leagă oreșcum mâinile, pe robi îi eliberează, pe cei nefericiți îi mângăie, pe cei depravați și păcătoși îi îndeamnă la penitență.

Dar cu cei săraci! o, pentru acestia a fost un adevărat inger!

El, carele de voie a apucat pe calea miseriei, căruia suferința, lipsa i-a fost mi-reasa, el a simțit până la vărsarea de lacrimi amarul suferințelor și pe nimenea nici când n'a lăsat neajutorat. Despre bine-facerile sale s'ar putea scrie tomuri întregi.

N'a fost poate o zi în întreagă viața sa, în care să nu fi șters lacrimile multor săraci sau să nu fi alinat foamea celor flămânzi.

El însă atât de retras a fost în nutrire corpului său, încât acesta a fost total debilitat.

Dumnezeu i-a rămas până în sfârșit întăritorul și sprijinitorul său și resplătorul minunat al sufletului său.

Cu o ocaziune i-s'a prezentat deasupra ărții sale deschisă un prunc admirabil,

care înotând în raze strălucitoare a cuprins cu mânuțele sale delicate grumazul sfântului și îmbătoșindu-l l'a strâns blând la pieptul său.

Această aparițiune a influențat viu asupra lui Antoniu și i-a mărit dorul după cei din ceriu, unde în etern va putea fi în societatea lui Hristos.

În etate de 36 ani Domnul l'a chemat la ospățul ceresc!

Părăsindu-l puterile și simțând, că i-să apropie oara morții s-a retras în singurătate ca aci să se pregătească pentru calea cea din urmă. În reîntoarcerea sa către claustrul din Padua, mulțimea de popor se îmbulzia înaintea lui cerându-i binecuvântarea, încât a fost imposibil a-l duce prin mijlocul mulțimei.

Au așezat dar pe muribundul Antoniu într'un claustru de femei, unde după recetirea psalmilor de penitență, cu numele vergurei Maria pe buze, într'o liniște sfântă a adormit pentru veci.

Aceasta s'a întâmplat în 13 Iunie 1231. Surorile din claustru, temându-să de o eventuală îmbulzeală din partea poporului, moartea lui au voit a-o ținea ascunsă, până când îl vor fi așezat pe catafalc și să vor îngriji de păzitori.

Dar ce să întâmplă?

Prunci mititei și nevinovați, cari abia au putut cunoaște pe s. Antoniu, fugiau în amurgul sării pe stradele Paduei cu acestea cuvinte pe buzuțele lor. „A murit sfântul părinte! Nu mai e Antoniu!“

Și Padua încă în sară aceea a îmbrăcat doliul, cel mai dureros doliu, în care nici plânsul nu te mai mângăie, pentru că lipsesc lacrimile.

Orașul Padua a luat o față ca și când fiecare casă ar fi așezat în sicriu pe cel mai bun tată, cea mai dulce mamă și cel mai dragălaş copil.

Oamenii umblând pe stradă se priveau trist, nu vorbeau, nu plâneau și numai când au transportat în biserică sicriul sfântului, numai atunci a erupt cel de întâi strigăt de durere și a plâns întreagă Padua, plângându-și poporul pe părintele său cel bun.

Un an după moartea sa, la Rusalele anului 1232, sub Pontifical Gregoriu al XIII-lea, Antoniu s'a canomisat de „sfânt“, el carele deja în viață a fost numit „Sicriul sfânt al păcii“.

Cu 32 ani mai târziu locuitorii Paduei au ridicat pe numele lui sfânt o biserică mărețea și când au voit a așeza cadavrul lui în ea, au deschis sicriul: trupul îi era țărână, dar limba lui, unealta cuvântului său puternic, i-s'a găsit întreagă și roșie.

S. Bonaventura cu o adâncă emoțiune au luat-o în mâinile sale, au sărutat-o și astfel s'a rugat: „Binecuvântată e limba, care a predicat totdeauna mărirea lui Dumnezeu, care a adus pe oameni la Dumnezeu, învățându-i a-l preamări!“

O! limbă binecuvântată cât de prețioasă poți tu fi înaintea lui Dumnezeu! Roagă-te pentru noi!“

Limba s'a așezat într'un vas prețios și să păstrează în biserică principală din Padua, unde și azi să poate vedea.

Frate mic.

Bibliografie.

A apărut:

„Sămănătorul“ Revistă Literară. Anul IV. Nr. 39. N. Iorga. — Despre înaltul cler al României de astăzi. I. N. Soricu. — Cântul Rândunelelor (poezie). G. Tutoveanu. — Lui Ștefan Petică (poezie.) N. Dunăreanu. — Moșneji. M. Sadoveanu. — Floarea-Oflită (roman). Ioan Borcia. — Rugăciune (poezie) N. Iorga. — Cronică. Numărul 20 bani.

„Făt-frumos“ Revistă Literară. Anul II. Nr. 2. cu următorul cuprins: A. C. Cuza. — Naționalitatea în Artă. — Principii. A. Mândru — Domnița Rusanda (poezie). Em. Gârleanu-Emilgar. — Înșelat (schită). I. Dragoslav. — Volintirii (povestiri) nota. Numărul 30 bani. Redacția și administrația: Strada Speranței Nr. 34 Bârlad.

Augustin Paul: Întră Someș și prut, schițe, impresii, amintiri. Costă cor. 1:30 și se pot procura dela: Librăria Seminarială din Blaj.

Editor și redactor răspunzător:

Aurel C. Domșa.

AVIZ!

Prin aceasta aduc la cunoștința On. Public, că cu ziua de 15 Sep. a. c. imi voi schimba locuința în strada Tipografiei în casele de sub Nr. 169 unde a fost cândva hotel „Coroana“.

Sperez, că și mai departe On. P. mă va sprijini cu binevoitoarele comande, promițând, că voi fi prompt în execuție și modest în prețuri.

Cu stimă:

Nicolau Baci,

pantofar.

(20) 5—5

Rumân. 1 b. 1906.

Cărți ce să pot căpeta în Libraria Seminarială:

Floricele de câmp, de A. C. Domșa . . .	1.—
Cântece, Sabo	1.—
Visuri trecute. Ciura	1.—
Studii și Biografii. Dr. I. Rațiu . . .	2.—
Geniul pustiu, Eminescu	2.—
Drumuri și orașe, Iorga	2:50
Poesii de Alexandri.	3.—
Teatru I. H. Alexandri á 1.50	3.—
Vers și proză Alexandrescu	1:25
Novela A. Brătescu-Voinesci	1:50
Liter. pop. Eminescu.	1:50
Ciocoii N. Filimon	1:50
Legende și basme Ispirescu.	1:50
Povești, I. Creangă	1:50
Vorbe înțelepte A. Popoviciu.	1:50
Vatra Părăsită Slavici	2.—
Din Bătrâni	2:50
Eminescu și Coșbuc de Alexandru Ciura.	1.—
Limba Română poporană și Dia- lectul Sicilian, de Alesiu Viciu	1.60
Ierarhia Românilor din Ardeal și Un- garia de Dr. Augustin Bunca, Prețul 3 cor. Biblioteca Minervei 22 nr. fie care număr 15 fil.	

Julius Erös.

Sibiu (Nagyszeben) strada
Cisnădiei 3.

Tot felul de oroloage, juvaere din aur și argint, — tăcămuri din argint, recuisite de aur și argint pentru biserici.

☞ Cel mai mare deposit din Ardeal ☞

Mare deposit de sticle măritoare, ocheane și binocle

Comandele se execută numai pe lângă rambursă.

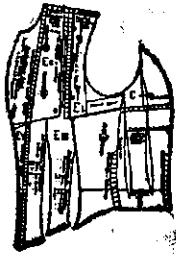
Reparările se execută prompt și eftin.

Cumpăr eventual schimb cu cel mai mare preț curent obiecte vechi de aur și argint și petri scumpe.

☞ La cerere trimit franco și gratis Prețcurent ilustrat. ☞

Nr. 3016. F. Orologiu cilindru remontoir din argint, cu acoperișuri duble de o construcție puternică și traică, costă 7:50 coroane.

(5) 13—52

marca fabricii

De mare însemnătate pentru Dame!

Fie care P. S. Dómnă își póte însa-și pregăti
cu o ușurință de neînchipuit

== talia sa după orî ce modă ==

cu ajutoriul aparatului de croit talie pentru dame

inventat de **Anton Guschelbauer**. A fost censurat de academie.
și posedă nenumărate scrisori de recunoștință.

Iși are patenta și e scutit prin lege în toate statele culte.

☉ ☉ ☉ Prețul unui aparat e 3 oor. franco rambursat. ☉ ☉ ☉

== Se caută agenți ==

☛ Prospecte să trimit la cerere gratis ☛

Cu tóta stima:

Antal Guschelbauer.

Sopron.

17 (43—52)

La espozițiunea milenară din Budapesta de la 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote și fabrica de scaune de fer
— pentru clopote a lui —

Antoniou Novotny

— în Timișoara-Fabrie —

(24) 37—52

se recomandă spre pregătirea clopotelor noue, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai de parte spre facerea de clopote întregi armonioase, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provădute cu ajustări de fer bătut, construite spre a le întorce cu ușurință în orî ce parte, în dată ce clopotele sînt bătute de o latură prin aceea ce sînt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomand

== clopotele găurite ==

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sînt provădute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea aș un ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, de cât cele de sistem vechiu, așa, că un clopot patentat de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai de parte se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătător, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut — ca și spre turnarea de tóce de metal.

☛ Preț-curanturî ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco. ☛

